

VISUOMENĖS
IR VERSLO
PLĖTROS
INSTITUTAS

Laisvės g. 16-21, LT-68306, Marijampolė
Tel.: +370 643 98771, el. pašto adresas: info@vvpil.lt, www.vvpil.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 304169851

Jaunimo reikalų agentūrai

2023-12-29 Nr. VVPI-23/1229-3

REKOMENDACIJA DĖL LYGIŲ GALIMYBIŲ POLITIKOS PRIEMONIŲ DARBE SU JAUNIMU

Visuomenės ir verslo plėtros institutas siekia užtikrinti gyventojų, bendruomeninių organizacijų ir smulkiųjų verslų plėtrą bei bendrųjų kompetencijų ugdymo kokybę, taip gerinant jų galimybes augti, kurti inovatyvias paslaugas ir produktus bei didinti bendruomenių socialinę įtrauktį, stiprinant ryšius tarp vietos gyventojų, verslo ir valdžios visoje Lietuvoje.

2023 metais kartu su partneriais septyniose Lietuvos savivaldybėse įgyvendinome projektą „Be abejo (turbūt) tiesa“ (toliau - Projektas), kurio tikslas įgyvendinant švietėjiškas, edukacines, advokacines, tiriamąsias bei informacinių kampanijų veiklas didinti Marijampolės, Raseinių rajono, Alytaus miesto, Pakruojo rajono, Rokiškio rajono, Akmenės rajono ir Panevėžio miesto savivaldybių gyventojų sąmoningumą bei kompetencijas lygių galimybių ir nediskriminavimo srityse ir prisidėti, kuriant lygių galimybių ir nediskriminavimo politiką šiose savivaldybėse pagal diskriminacijos grupes dėl amžiaus, lyčių lygybės ir rasės, etninės priklausomybės ar tautybės.

Projekto metu kartu su Mykolo Romerio universiteto Viešojo valdymo inovacijų laboratorijos tyrėjais buvo atliktas tyrimas „Lyčių lygybė darbe su jaunimu“. Šiuo tyrimu norėta išsiaiškinti lyčių lygybės problematikos situaciją darbe su jaunimu Lietuvoje, remiantis su jaunimu dirbančių asmenų apklausa. Atlikto tyrimo imtis: 105 su jaunimu dirbančių asmenų ir jaunimo darbuotojų. Grupinėse diskusijose dalyvavusių respondentų imtis: 28.

Atlikto tyrimo „Lyčių lygybė darbe su jaunimu“ išvados:

1. Lyčių lygybės samprata darbo su jaunimu kontekste Lietuvoje formuojama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Lygių galimybių įstatyme numatytą valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų (įskaitant švietimo, mokslo ir studijų įstaigų) bei visų paslaugas teikiančių įstaigų pareigą įgyvendinti lygias galimybes bei Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatyme nurodytus darbo su jaunimu paslaugų teikimo principus ir konkrečių paslaugų tvarkos aprašus. Remiantis juose įtvirtintomis nuostatomis, siekiant užtikrinti lyčių lygybės darbe su jaunimu principo įgyvendinimą, svarbu, jog lyčių lygybės principas būtų užtikrinamas skirtingose šių paslaugų planavimo, turinio organizavimo, teikimo bei suteiktų paslaugų vertinimo etapuose. Šių paslaugų prieinamumas ir jų įvairovė turi nediskriminuojančiai atliepti visų jaunų asmenų, nepriklausomai nuo jų lyties, poreikius.

2. Siekiant identifikuoti esamą lyčių lygybės darbe su jaunimu situaciją Lietuvoje, atlikta mokslinės literatūros bei antrinių statistinių duomenų apžvalga, leidžia teigti, jog nors skiriamas dėmesys lygybės principų, įskaitant lyčių lygybę, įgyvendinimui (pvz. tobulinamas teisinis reglamentavimas, vykdomos informacinės kampanijos, programos ir projektai), vis dėl to Lietuvoje lytis dažnai suvokiama tik kaip fizinė ir visuomenėje egzistuoja „tradicinė“ vyro arba moters lyties samprata bei su tuo susiję stereotipai. Šios ir kitos lyčių lygybės problemos vyraujančios visuomenėje persikelia ir į darbą su jaunimu, dėl kurių kyla probleminės situacijos darančios žalą tiek jaunam žmogui, tiek organizacijai, dirbančiai su jaunimu.

3. Atlikus 7 Lietuvos savivaldybių su jaunimu dirbančių asmenų fokus grupių apklausas bei atlikus papildančią anketinę apklausą pastebėti šie aspektai:

3.1 išreikštas poreikis skirti daugiau išteklių darbei su jaunimu, siekiant išlaikyti kuo aukštesnę paslaugų kokybę. Priklausomai nuo konkrečios organizacijos, dirbančios su jaunimu, trūksta išteklių konkurencingam darbo užmokesčiui pasiūlyti, užtikrinant pakankamą ir nuolatinį darbuotojų branduolį, ypač išlaikant skirtingų lyčių darbuotojus organizacijoje, dirbančioje su jaunimu.

3.2 Apibendrinant rezultatus, lyčių lygybės problematika šiuo metu nekelia labai sudėtingų iššūkių darbe su jaunimu, bet išlieka nuolatine rizikos sritimi. Respondentų nuomone, viena ar keletas neteisingai suvaldytų probleminių situacijų lyčių lygybės tema gali sukelti neigiamus padarinius tiek su jaunimu dirbančiai organizacijai pritraukiant ar išlaikant jaunas žmones, tiek jauno žmogaus raidai, ypač netolerantiško požiūrio diskriminacijai sklaidai. Lyčių lygybės išlaikymas, neutralus lyčiai bendravimas bei lytiškumo problemos išlieka kasdieniais dirbančio su jaunimu specialisto iššūkiais.

3.3 Remiantis kokybinio ir kiekybinio tyrimo rezultatais, darbuotojų žinios lyčių lygybės principų išlaikyme darbe su jaunimu prisideda prie kokybiškesnio darbo užtikrinimo. Darbuotojai savo pasirengimą dirbti, užtikrinant lyčių lygybę vertina neblogai, bet taip pat išreiškia poreikį įgyti daugiau žinių šioje srityje.

Atsižvelgiant į atlikto tyrimo „Lyčių lygybė darbe su jaunimu“ išvadas rekomenduotina daugiau dėmesio skirti lyčių lygybės principų darbe su jaunimu užtikrinimui, iniciatyvų lygybei ir nediskriminavimo skatinimui:

1. Rekomenduotina bendradarbiaujant su nacionalinėmis ir kitomis skėtinėmis jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis parengti lyčių lygybės principų išlaikymo darbe su jaunimu metodiką, skirta asmenims dirbantiems su jaunais žmonėmis, akcentuojant veiklų turinio įvairovės bei įtraukimo aspektus, stereotipų apie vyrišką ir moterišką elgesį bei darbus vengimą, diskriminacijos dėl lyties ar lytiškumo suvokimo bei neutralų lyčiai bendravimą.
2. Stiprinant organizacijų, dirbančių su jaunimu gebėjimus, investuoti į lyčių lygybės įgyvendinimui skirtas kompetencijas (tiek vadovų, tiek darbuotojų). Inicijuoti daugiau diskusijų, mokymų lyčių lygybės principų užtikrinimo tema, akcentuojant veiklų turinio įvairovės bei įtraukimo aspektus, stereotipų apie vyrišką ir moterišką elgesį bei darbus vengimą, diskriminacijos dėl lyties ar lytiškumo suvokimo bei neutralų lyčiai bendravimą.
3. Siekiant užtikrinti jaunimo darbuotojų veiklos kokybei ir tęstinumui būtinas sąlygas, siūlytina sudaryti sąlygas jaunimui skirtų veiklų turinio gerinimui, atsižvelgiant į lygių galimybių veiklų įvairovės ir veiklų įtraukimo požiūrį. Tyrimo duomenimis, pastebėta, jog organizacijose įsivyrąja vienai lyčiai palankesnės veiklos, taip mažiau atliepiančios kitos lyties

poreikius, tad siūlome įvertinti organizuojamų veiklų patrauklumą skirtingų lyčių atžvilgiu. Įgyvendinti lyčių lygybės principus vidinei ir išorinei organizacijos komunikacijai, naujienų formavimui, dalinantis prevencine informacija.

4. Siūlytina biudžetinėms ir nevyriausybinėms organizacijoms investuoti į skirtingų lyčių darbuotojų komandų išlaikymą su jaunimu dirbančiose organizacijose. Tai yra viena iš svarbiausių priemonių, padedančių užtikrinti lyčių lygybę formuojant organizacijos veiklų ir paslaugų turinį skirtų jaunam žmogui.

5. Rekomenduojama svarstyti, organizuojant jaunimui ir darbo su jaunimu skirtus projektus, finansavimo konkurso nuostatuose numatyti prioritetus, skatinančius lyčių lygybės principo įgyvendinimą.

6. Rekomenduojame parengti ir patvirtinti organizacijoms, dirbančioms su jaunimu, Lygybės planus, kuriuose būtų įtraukti lyčių lygybės ir nediskriminavo lyčių pagrindu aspektai. Tai prisidėtų prie šių organizacijų vertybių deklaravimo visuomenei bei vidinės tvarkos procesų tobulinimo.

7. Skirti didesnę dėmesį bendradarbiavimo vystymui tarp su jaunimu dirbančių organizacijų, įtraukti formaliojo ir neformaliojo švietimo organizacijas bei jų specialistus. Kartu plėtoti lyčių lygybės principų darbe su jaunimu išlaikymo diskusiją ir prieš rengiant lyčių lygybės principų išlaikymo darbe su jaunimu metodiką ir po. Taip kompleksiščiau prisitaikant prie esamos probleminės situacijos gerinimo.

Su atliktu tyrimu „Lyčių lygybė darbe su jaunimu“ galite susipažinti - <https://shorturl.at/tzVZ5>

Vaizdinis atlikto tyrimo „Lyčių lygybė darbe su jaunimu“ pristatymas - <https://youtu.be/xA0kRWFHQXs?si=mk6EGHJOST5OHhIU>

Visuomenės ir verslo plėtros instituto

Direktorius

Vladas Polevičius